

Звіт про громадське обговорення проєкту стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

1. Найменування органу виконавчої влади, який проводив обговорення:
Міністерство освіти і науки України.

2. Зміст питання або назва проєкту документу, що виносилися на обговорення:

Проєкт стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) (далі – проєкт Стандарту).

Розроблення стандартів передбачено статтею 10 Закону України «Про вищу освіту».

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

Громадське обговорення проведено у формі електронних консультацій. Проєкт Стандарту було розміщено 29 квітня 2024 року на офіційному вебсайті Міністерства освіти і науки України за посиланням:

<https://mon.gov.ua/news/mon-proponue-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-standartu-vishchoi-osviti-zi-spetsialnosti-014-serednya-osvita-za-predmetnimi-spetsialnostyami-na-pershomu-bakalavrskomu-rivni-vishchoi-osviti>

Зауваження та пропозиції до проєкту Стандарту приймалися до 03 травня 2024 року на електронну адресу: svitlana.didusenko@mon.gov.ua

3. Інформація про осіб, що взяли участь в обговоренні:

Впродовж встановленого для обговорення з громадськістю терміну надіслано зауваження та пропозиції від:

1) Аналітичного центру «ОсвітАналітика» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

2) Губаня Радима Васильовича, доктора юридичних наук, доцента;

3) Олександра Желіби, кандидата педагогічних наук, доцента Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, вчителя-методиста;

4) Олени Ребрової, доктора педагогічних наук, професора, завідувача кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»;

5) Тихонової Н. В., аспірантки ДДПУ, вчителя англійської мови Миколаївського ЗЗСО І-ІІІ ступенів № 11 Новгородівської територіальної громади, голови правління ГО «Покровська Ліга ділових та професійних жінок»;

6) Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

7) Юлії Тараненко, гарант ОПП «Середня освіта (Хореографія). Фітнес», кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ТМНМД та Віраи Бурназової, завідувач кафедри ТМНМД, кандидат педагогічних наук, доцент;

8) Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка;

9) Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

10) Команди підтримки реформ: Романа Шияна, Ірини Старагіної, Василя Терещенка;

11) Криворізького державного педагогічного університету;

12) Навчально-методичної ради Рівненського державного гуманітарного університету;

13) Терно Сергія Олександровича, доктора педагогічних наук, професора кафедри давньої і нової історії України та методики навчання історії, завідувача лабораторії модерної історії України та інноваційних освітніх технологій Запорізького національного університету;

14) Центральнoукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

4. Інформація про пропозиції, що надійшли до Міністерства освіти і науки України за результатами обговорення:

1) від Аналітичного центру «ОсвітАналітика» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка:

1. Відповідно до пункту 7 частини третьої статті 10 Закону України «Про вищу освіту» стандарт вищої освіти (серед інших вимог до освітньої програми) має визначати вимоги професійних стандартів (за їх наявності).

Міністерством освіти і науки України розроблено та 15.02.2024 р. оприлюднено для громадського обговорення проєкт професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти, Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» (далі — проєкт професійного стандарту), що має замінити чинний професійний стандарт вчителя, затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736-20.

За результатами опрацювання проєкту стандарту вищої освіти та проєкту професійного стандарту привертаємо увагу, що загальні, фахові компетентності та нормативні результати навчання, передбачені проєктом стандарту вищої освіти, неповною мірою відображають компетентності (здатності, уміння та навички), визначені проєктом професійного стандарту.

Компетентності (здатності, уміння та навички), визначені проєктом професійного стандарту	Загальні (ЗК), фахові (ФК) компетентності та нормативні результати навчання (РН), передбачені проєктом стандарту вищої освіти	Зауваження
--	---	------------

A1.1. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою A1.2. Здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти мовою відповідного корінного народу або національної меншини України	ФК2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. РН2. Вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою. РН5. Використовувати мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідати на запитання; застосовувати мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу.	Відсутня згадка саме про здатність забезпечувати здобувачам освіти навчання державною мовою, мовою відповідного корінного народу або національної меншини України (крім мови держави-агресора) з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти. Цю згадку слід включити, зокрема, до формулювання ФК2 (про державну мову слід написати чітко з огляду на чутливий характер питання).
A2.1.U2. Адаптувати зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) до потреб здобувачів освіти	Позиції, опосередковано пов'язані із зазначеною у проєкті професійного стандарту компетентністю, відображено у проєкті стандарту вищої освіти як ФК3, ФК13, ФК17, ФК20, РН19, РН20, РН28, РН30.	Уміння адаптувати зміст навчальних предметів (інтегрованих курсів) до потреб здобувачів освіти повною мірою не відображене у проєкті стандарту вищої освіти
B2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	РН27. Знати умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства, розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини.	Знання умов надання домедичної допомоги не тотожне вмінню надати таку допомогу.
Г2.3. Здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти	(немає)	Здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти не відображена у проєкті стандарту вищої освіти

Пропонуємо внести до проєкту стандарту вищої освіти відповідні уточнення та доповнення.

2. ПРН2 для предметної спеціальності «014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))» сформульовано як «Доводити конкретними прикладами зв'язок між різними рівнями системи іноземної мови...». Це

формулювання є незрозумілим, його слід уточнити з урахуванням того, що мали на увазі автори проєкту стандарту вищої освіти.

3. ПРН2 для предметної спеціальності «014.03 Середня освіта (Історія)» сформульовано як «Висвітлювати історичний процес об'єктивно на основі різноманітних джерел, трактувань; виважено представляти контroversійні та суперечливі теми; виявляти стійкість до маніпуляції суспільною свідомістю навколо історичних подій та їх інтерпретацій; розуміти соціальні наслідки зловживання історією».

Пропонуємо виключити з цього формулювання слово «об'єктивно», оскільки підбір різноманітних джерел, різні трактування тих чи тих історичних процесів є суб'єктивними за своєю природою. Крім того, з часом в науковий обіг вводяться нові джерела, з'являються їх нові трактування. Тому висвітлення історичного процесу апріорі не можуть бути об'єктивними.

4. Для атестації здобувачів предметної спеціальності «014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)» розділ VIII проєкту стандарту вищої освіти пропонує запровадити обов'язкові:

- підготовку кваліфікаційної роботи, що має теоретико-методичну складову;
- апробацію науково-теоретичного тексту у формі публікації (тези доповіді на науково-практичній конференції).

Ми не підтримуємо цю пропозицію з огляду на такі міркування:

- проєктом стандарту вищої освіти не запропоновано аналогічну вимогу щодо підготовки та апробації наукового твору для інших предметних спеціальностей;
- акцент на обов'язковому створенні наукового твору загалом не властивий бакалаврському рівню вищої освіти;
- наукова діяльність не належить до основних видів професійної діяльності вчителів образотворчого мистецтва, які є випускниками освітніх програм зазначеної предметної спеціальності;
- публікація тез доповіді на науково-практичній конференції може бути платною для здобувачів освіти;
- за наявною практикою, окремі заклади вищої освіти можуть висувати випускникам вимогу апробувати результати кваліфікаційної роботи у

тих чи тих публікаціях, виходячи не так з академічних міркувань, як з міркувань зняття з себе частини відповідальності за належну перевірку та оцінювання згаданих кваліфікаційних робіт. Ця прихована мотивація, на наш погляд, не повинна заохочуватися вимогами стандартів вищої освіти.

Тому пропонуємо вилучити з проєкту стандарту вищої освіти зазначені вимоги до атестації здобувачів предметної спеціальності «014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)». Натомість доцільною формою атестації таких здобувачів є їхня участь у художній виставці, таку вимогу доречно внести до проєкту стандарту вищої освіти.

5. Наказ МОН від 11.11.2022 № 1006, згаданий у п. 8 розділу X проєкту стандарту вищої освіти, втратив чинність на підставі наказу МОН від 04.03.2024 №260. Відповідне посилання слід оновити.

6. З огляду на вимоги частини третьої статті 10 Закону України «Про вищу освіту» затверджувати пропонований стандарт вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта слід після того, як буде введено в дію нову редакцію професійного стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти.

2) від Губаня Радима Васильовича:

Незважаючи на те, що наказом Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698 затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» навчальній програмі для закладів загальної середньої освіти «Основи правознавства», предметна спеціальність «правознавство» відсутня серед переліку предметних спеціальностей. Більше того, навіть відсутнє поєднання «правознавства» з іншими предметними спеціальностями. Наприклад, як 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) чи 014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія).

З огляду на зазначене, виникає питання: Хто в майбутньому в українській школі буде проводити уроки з правознавства? Вчитель технологій, фізичної культури чи, приміром, образотворчого мистецтва?!

Враховуючи викладене вище, прошу розширити перелік предметних спеціальностей, додавши до нього предметну спеціальність 014.17 Середня освіта (Правознавство).

3) від Олександра Желіби:

1. Обсяг навчальних і виробничих практик має становити не менше 24 кредити ЄКТС.

Дане положення суперечить концепції розвитку педагогічної освіти: «Для виконання цього ключового завдання обсяг практичної підготовки має складати не менше 30 кредитів ЄКТС у межах обов'язкової частини бакалаврських програм (починаючи з першого року навчання, у різних закладах освіти і різних класах (курсах). Не менше половини обсягу практичної підготовки має бути відведено для проходження виробничої практики із самостійним виконанням професійних завдань». 5% це 12 кредитів. Тобто 8 тижнів? Для підготовки учителів дійсно потрібно розвивати практичні навички в рамках значного обсягу різного виду практик. Пропоную таке формулювання «Мінімальний обсяг навчальних і виробничих практик – 30 кредитів. Не менше половини обсягу практичної підготовки має бути відведено для проходження виробничої практики із самостійним виконанням професійних завдань».

2. 014.03 Середня освіта (Історія)

Наказ МОН 04.03.2024 № 260 містить зміни до переліку предметних спеціальностей 014 середня освіта: замість 014.03 Середня освіта (Історія) тепер 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта). Пропоную увідповіднити стандарт діючим нормативам: 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

3. Компетентності. У професійному стандарті вчителя компетентності мають назви. Пропоную дати назву кожній компетентності, що дозволить полегшити користувачам роботу з ними.

4. Загальні компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей Професійний стандарт вчителя містить лише п'ять (!!!) загальних компетентностей. 17 пропонованих загальних компетентностей є неприйнятним, оскільки перевантажує освітні програми нефаховими (а значить, не важливими) складовими, звужує автономію ЗВО у відборі власних компетентностей, звужує можливість творити унікальність та/або особливості освітніх програм, ускладнює процес акредитації.

Відмітимо, що значна частина фахових компетентностей професійного стандарту чомусь знайшла відображення у загальних компетентностях проєкту стандарту вищої освіти. Пропоную обмежити перелік загальних компетентностей

п'ятьма зі стандарту, скоригувавши дві з них відповідно до вимог стандарту бакалавра:

ЗК1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (громадянська компетентність)

ЗК2. Здатність до співробітництва в групі та команді, мобільність, уміння адаптуватись і визначати особисті цілі та виконувати різні ролі й функції в колективі, планувати, розробляти й реалізовувати соціальні проєкти індивідуальних і колективних дій (соціальна компетентність).

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (культурна компетентність)

ЗК4. Здатність до розробки бачення, планування, прийняття рішень, заохочення, організацію, розвиток, наділення повноваженнями і спрямування діяльності людей на досягнення певної мети (лідерська компетентність)

ЗК5. Здатність до планування своєї діяльності, застосування творчих підходів до роботи, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність)

5. Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей

Професійний стандарт вчителя містить лише п'ятнадцять (!!!) фахових компетентностей. 24 пропонованих фахових компетентностей є непотрібним ускладненням стандарту, оскільки звужує автономію ЗВО у відборі власних компетентностей, звужує можливість творити унікальність та/або особливості освітніх програм, ускладнює процес акредитації.

Пропоную обмежити перелік фахових компетентностей п'ятнадцятьма зі стандарту:

ФК1. Здатність застосувати у конкретному спілкуванні знання мови, способи взаємодії з навколишніми й віддаленими людьми та подіями, навички роботи у групі, володіння різними соціальними ролями (мовно-комунікативна компетентність)

ФК2. Здатність організовувати освітній процес на основі сучасних наукових досягнень (предметно-методична компетентність)

ФК3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб організації освітнього процесу (інформаційно-цифрова компетентність)

ФК4. Здатність враховувати вікові та інші індивідуальні особливості учнів при організації освітнього процесу (психологічна компетентність)

ФК5. Здатність керувати власними емоційними станами, етичним розвитком і вихованням учнів (емоційно-етична компетентність)

ФК6. Здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учасниками освітнього процесу, колегами та стейхолдерами (компетентність педагогічного партнерства)

ФК7. Здатність виконувати професійні функції, зважаючи на особливі потреби здобувачів освіти (інклюзивна компетентність)

ФК8. Здатність планувати і реалізовувати освітній процес у спосіб, сприятливий для здоров'я і безпеки самої людини та здобувачів освіти (здоров'язбережувальна компетентність)

ФК9. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів (проектувальна компетентність)

ФК10. Здатність визначити напрямок своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі освітнього процесу, і передбачати кінцевий результат (прогностична компетентність)

ФК11. Здатність організовувати освітній процес через залучення здобувачів освіти до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети (організаційна компетентність)

ФК12. Здатність аналізувати та оцінювати ефективність освітнього процесу та навчальні досягнення здобувачів освіти (оцінювально-аналітична компетентність)

ФК13. Здатність з розробки, освоєння та втілення інновацій в практику педагогічної діяльності, що ґрунтуються на відповідних знаннях та вміннях фахівця, через сформованість необхідних особистісних якостей та досвіду (інноваційна компетентність)

ФК14. Здатність планувати та реалізовувати особистісний та професійний саморозвиток (здатність до навчання впродовж життя)

ФК15. Здатність аналізувати та оцінювати власну професійну активність (рефлексивна компетентність)

6. Програмні результати навчання для предметних спеціальностей

014.03 Середня освіта (Історія)

Щоб учити учнів в рамках вимог стандарту середньої освіти учитель має сам досягати відповідного рівня. Тому пропонується такий ПРН:

ПРН1. Мислить системно, критично, історико-хронологічно, геопросторово; розуміє загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот; ефективно співпрацює з носіями різних історичних та культурних цінностей.

7. 014.03 ПРН – відсутній геопросторовий ПРН.

8. Матриці відповідності предметних результатів навчання та компетентностей. Для ряду предметних спеціальностей матриці не заповнені.

4) від Олени Ребрової:

Звертаю вашу увагу на суперечність між презентованою преамбулою, де 014.16 Середня освіта (Хореографія) та презентацією ПРН за спеціалізаціями, де 014.16 це вже 014.16 Середня освіта (Захист України). Натомість 014.14 взагалі відсутня.

Я додатково є експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, була розробником стандарту спеціалізації Хореографія; акредитувала ОПП Середня освіта (Хореографія). Маючи такий досвід переконана, що Середня освіта (Хореографія) – це і про захист України також. Це захист нашої національної спадщини, культурних танцювальних традицій, які за радянських часів було знищено за рахунок русифікації лексики та грубої культурної експансії. Дуже важливим є той факт, що у галузі знань 02 Культура і мистецтво пропонується прибрати хореографію та перенести її в перформативні види мистецтва. Отже, ми втрачаємо досвід

НАВЧАННЯ хореографії. Якщо в Молдові є танець і в 01, і в 02, то в нас не буде взагалі викладання цього виду мистецтва. виключно виконання. А хто буде навчати?

Це не питання держзамовлення; це питання національного виховання, це той гармонійний ресурс, що дає змогу творчого розвитку дітей в інтеграції з їхнім оздоровленням.

Дуже прошу звернути на це увагу. Поставитися до цього питання саме з позицій національних інтересів та захисту нашої культурної спадщини.

Пропонує застосувати шифр 014.14 Середня освіта (Хореографія).

Додати такі програмні результати навчання:

ПРН1. Застосовувати функції мистецтва танцю, його педагогічний, національно-виховний, рекреаційний, оздоровчий, творчо-розвивальний потенціал хореографії у професійній діяльності вчителя ЗЗСО в закладах різного типу.

ПРН2. Виконувати різні види і жанри танців, демонструвати володіння різноманітною хореографічною лексикою.

ПРН3. Керувати дитячим хореографічним колективним та створювати хореографічні композиції для дітей і на дітях, застосовувати розвивальний потенціал ритміки.

5) від Тихонові Н. В.:

ЗК12. Здатність мотивувати цільову групу/здобувачів освіти та рухатись до спільної мети.

ЗК18. Здатність встановлювати міжпредметні (міждисциплінарні) зв'язки для розв'язання складних педагогічних завдань та розвитку необхідних компетентностей у здобувачів освіти.

ЗК19. Здатність логічно мислити та висловлювати свої думки у зрозумілий спосіб для цільової групи.

ЗК20. Здатність моделювати та передбачати розвиток та перебіг педагогічних ситуацій під час педагогічного процесу, керувати процесом, нести відповідальність за результати АБО розуміти причинно-наслідкові зв'язки під час здійснення педагогічної діяльності.

ЗК21. Здатність до реалізації педагогічних експериментів з метою розв'язання складних педагогічних завдань.

ЗК22. Здатність проявляти критичне мислення під час педагогічної діяльності.

ЗК23. Здатність проявляти проактивність, відкритість та готовність до розвитку та змін під час педагогічної діяльності.

ЗК24. Здатність до розвитку, освіти протягом життя.

ФК22. Здатність застосовувати науково-дослідні методи пізнання в освітньому процесі.

РН8. Добирати та критично оцінювати дидактичні матеріали для вивчення учнями окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання.

РН9. Цілеспрямовано використовувати навчальний матеріал з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і вмінь, спільних для всіх компетентностей, навчати учнів застосовувати їх на практиці.

РН11. Добирати сучасні та доцільні сучасні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) відповідно до визначених теми, мети і завдань уроку.

РН23. Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість, менталітет, культурні відмінності, принципи, віросповідання та інші відмінності.

6) від Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди:

1. Термін «базова середня освіта», вживаний під час опису компетентностей і результатів навчання, суперечить професійній кваліфікації «Вчитель закладу загальної середньої освіти», звужує трудові функції, закладені в проєкті Стандарту «Вчитель ЗЗСО». Пропонуємо у стандарті не використовувати термін «базова середня освіта», а вживати «загальна середня освіта».

2. Виникають утруднення в узгодженні об'єкту та цілей навчання, описаних у предметній галузі. Здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері базової середньої освіти є недостатніми для роботи вчителя в ЗЗСО, це є певним штучним обмеженням. Пропонуємо замінити «у сфері базової середньої освіти» на «у сфері загальної середньої освіти».

3. Працевлаштування випускників у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної), спеціалізованої та позашкільної освіти не може бути повністю забезпечено компетентностями та результатами навчання, запропонованими у проєкті. Пропонуємо вказати «Заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти».

4. Просимо надати уточнення щодо розподілу кредитів ЄКТС у разі поєднання предметних спеціальностей або спеціальностей. Зокрема, чи може кількість кредитів ЄКТС на додаткову предметну спеціальність або спеціальність формуватися за рахунок вибіркового навчальних дисциплін, а не лише за рахунок нормативних.

5. Пропонуємо розширити перелік ПРН для предметних спеціальностей, що засвідчуватимуть належний рівень сформованих фахових компетентностей.

6. Пропонуємо текст у пункті «Методи, методики та технології» викласти або в такому формулюванні: «психолого-педагогічні методи навчання, виховання й розвитку; методики навчання за предметними спеціальностями».

Пропозиції до тексту:

1. Пропонуємо в ЗК1 прибрати вислів «члена суспільства», а натомість подати в такому формулюванні, як-от: Здатність реалізувати свої права і обов'язки громадянина відкритої і демократичної країни, усвідомлювати цінності гуманного суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

2. Термін «області» у ЗК5 замінити «галузі».

3. Пропонуємо об'єднати ЗК6 і ЗК8 та подати у такому формулюванні: «Здатність до міжособистісної взаємодії та комунікації з представниками професійних спільнот, інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)».

4. У ЗК10 зробити акцент на національній ідентичності, розподілити ЗК10 на дві компетентності, а саме: «Здатність ідентифікувати себе як українця (українку), зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі знання і поваги до історії України, національної культури», «Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя».

5. У ЗК12 з огляду на професійні компетентності вчителя словосполучення «мотивувати людей» замінити на «мотивувати учасників освітнього процесу», «рухатись до спільної мети» замінити на «стимулювати до досягнення спільної суспільно-корисної мети» і подати у такому формулюванні: «Здатність мотивувати учасників освітнього процесу та стимулювати до досягнення спільної суспільно-корисної мети».

6. Пропонуємо ЗК14 об'єднати з ЗК13, слово «вирішувати» замінити на «розв'язувати» і представити компетентність в такому формулюванні: «Здатність генерувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми».

7. Термін «інформаційно-комунікаційні технології» у результатах навчання не вживається, пропонуємо замінити його на термін «цифрові технології». Зокрема змінити формулювання ЗК17 так: «Здатність використовувати цифрові технології з дотриманням етично-правових норм».

8. Словосполучення «в умовах євроінтеграційних процесів» обмежує учасників освітнього простору діяти поза межами євроінтеграційних процесів. Пропонуємо його не вживати у формулюванні ЗК17.

9. У ФК1 та РН1 уточнити як «вимоги Державних стандартів середньої освіти», бо термін «базової середньої освіти» суперечить терміну «загальної середньої освіти», який вживається в професійному стандарті.

10. Акцентувати увагу на мовленнєвій культурі і подати ФК2 у такому формулюванні: «Здатність формувати і розвивати мовленнєву культуру та комунікативні уміння та навички учнів».

11. У ФК3 словосполучення «зміст навчання» замінити на «зміст навчальних предметів, інтегрованих курсів» і подати в такому формулюванні: «Здатність моделювати зміст навчальних предметів, інтегрованих курсів відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів».

12. У ФК4 «уміння, спільні для всіх компетентностей» замінити на «наскрізні уміння» та викласти її в такому формулюванні: «Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та наскрізні уміння».

13. У ФК5 пропонуємо слово «здійснювати» замінити на більш влучне слово у контексті підготовки вчителя «організовувати» і подати у такому формулюванні: «Здатність організовувати інтегроване навчання учнів».

14. У ФК6 прибрати слово «сучасні» і подати у такому формулюванні: «Здатність добирати і використовувати ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів».

15. Пропонуємо ФК8 і ФК21 об'єднати, оскільки обидві компетентності стосуються оцінювання і подати у такому формулюванні: «Здатність об'єктивно здійснювати оцінювання рівня навчальних досягнень і результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати отримані дані з метою удосконалення освітнього процесу і мінімізації освітніх втрат, залучати учнів до самооцінювання, взаємооцінювання».

16. У ФК9 «формувати ціннісні ставлення в учнів» замінити на «організовувати виховну роботу з метою формування ціннісних ставлень в учнів» і подати в такому формулюванні: «Здатність організовувати виховну роботу з метою формування ціннісних ставлень в учнів».

17. Порівнюючи ФК10 і РН16, зазначимо, що в ФК10 слід додати словосполучення «перевіряти її достовірність» і подати у такому формулюванні: «Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично

оцінювати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею у професійній діяльності».

18. У ФК12 додати словосполучення «в освітньому процесі» і подати у такому формулюванні: «Здатність використовувати в освітньому процесі навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання».

19. У ФК14 замінити термін «відчуває себе її частиною» на «відчуває себе безпечно» і подати у такому формулюванні: «Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе безпечно».

20. Зіставлення ФК22 і РН34 свідчить про те, що потрібно вживати термін «методи наукового пізнання» у ФК22 і подати у такому формулюванні: «Здатність застосовувати методи наукового пізнання в освітньому процесі».

21. У ФК23 «використовувати» замінити на «розробляти, добирати і впроваджувати», додати слово «педагогічні», «у професійній діяльності» замінити на «в освітній процес закладів загальної середньої освіти» і подати у такому формулюванні: «Здатність розробляти, добирати і впроваджувати педагогічні інновації в освітній процес закладів загальної середньої освіти».

22. У ФК24 Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, навчатися впродовж життя пропонуємо термін «моніторинг» замінити на «рефлексія» і подати у такому формулюванні: «Здатність здійснювати рефлексію власної педагогічної діяльності, навчатися впродовж життя».

23. У РН2 фраза «вільно спілкуватися державною мовою» потребує переформулювання із зазначенням конкретного рівня володіння українською мовою, оскільки за професійним стандартом учителя (Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 № 2736) п. 1.9. до роботи вчителем можуть бути допущені особи без громадянства та іноземці, що «володіють державною мовою в обсязі, достатньому для спілкування».

24. У РН9 «навчальний матеріал» замінити на «зміст навчальних предметів та інтегрованих курсів», «вмінь, спільних для всіх компетентностей» замінити на «наскрізних умінь» і подати у такому формулюванні: «Використовувати зміст навчальних предметів та інтегрованих курсів з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і наскрізних умінь, навчати учнів застосовувати їх на практиці».

25. У РН10 «Використовувати» замінити на «Встановлювати», додати слово «здійснювати» і подати у такому формулюванні: «Встановлювати міжпредметні зв'язки, здійснювати інтеграцію змісту різних освітніх галузей».

26. У РН11 прибрати термін «сучасні» і подати у такому формулюванні: «Добирати доцільні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) відповідно до визначених теми, мети і завдань уроку».

27. У РН15 замінити «інформаційно-комунікаційні технології» та на «цифрові технології», а також не зазначати слово «створювати», подати у такому формулюванні: «Використовувати цифрові технології і освітні ресурси в освітньому процесі та для професійного розвитку».

28. У РН18 «вимог з охорони авторських прав» замінити на «вимог із захисту авторських прав», «електронних (цифрових) освітніх ресурсів» замінити на «ресурсів» і подати у такому формулюванні: Дотримуватися академічної доброчесності, вимог із захисту авторських прав під час використання та поширення освітніх ресурсів.

29. Уточнити формулювання РН30 «Моделювати навчальні заняття на основі методологічних підходів (компетентнісного, діяльнісного, особистісно-зорієнтованого та інших)», оскільки в попередньому висловлюванні є обмеження в підходах.

30. У РН35 додати дієслово «Розробляти», слово «прийоми» замінити на «технології» і подати у такому формулюванні: «Розробляти, добирати і застосовувати інноваційні форми, методи, технології, засоби навчання у педагогічній діяльності».

7) від Юлії Тараненко та Віри Бурназової:

Після оприлюднення у квітні 2024 року на сайті Міністерства освіти і науки України проєкту Стандарту вищої освіти України (галузь знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта) підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти 18 квітня 2024 року відбулася зустріч робочої групи ОПІ зі стейкхолдерами (роботодавцями, вчителями-практиками, здобувачами вищої освіти) та всіма зацікавленими сторонами, на якій учасники ознайомилися з проєктом Стандарту і з'ясували, що до підкомісії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України додано членів предметної спеціальності 014.16 Середня освіта (Хореографія), але зміст проєкту Стандарту не передбачає фахових компетентностей та програмних результатів навчання саме для предметної спеціальності 014.16 Середня освіта (Хореографія), за якою здійснюється підготовка фахівців (вчителів хореографії) у ряді ЗВО України, але визначені програмні результати навчання для предметної спеціальності 014.16 Середня освіта (Захист України), що не корелюється між собою та з наказом МОН №1006 від 11.11.2022р.

Просимо розглянути наступні пропозиції:

1) додати до переліку предметних спеціальностей 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) предметну спеціальність 014.16 Середня освіта (Хореографія) (наказ МОН №1006 від 11.11.2022р) ;

2) додати до змісту проєкту Стандарту вищої освіти України визначені фахові компетентності та програмні результати навчання для спеціальності 014.16 Середня освіта (Хореографія), які сприятимуть вирішенню актуальних освітніх завдань нашої держави (національно-патріотичне виховання через ознайомлення з фольклорними джерелами в активній руховій та музично-ритмічній діяльності; психологічна підтримка та корекція психологічного стану учня через застосування вправ танцювальної терапії; соціалізація та тілесна комунікація).

Фахові компетентності Програмні результати навчання

ФК Здатність формувати в учнів і ПРН *Знає* законодавчі вимоги щодо розвивати в них ключові компетентності; змісту повної загальної середньої освіти; планувати та моделювати освітній процес з обирає навчальний матеріал з метою хореографії на основі законодавчих вимог розвитку в учнів ключових відповідно до обов'язкових результатів компетентностей і умінь, *добирає* доцільні навчання учнів; здатність застосовувати сучасні методики і технології організації та методичні знання з хореографічного моделювання змісту освіти з хореографії; мистецтва, *володіє* різними методиками та інструментами оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів, *застосовує* індивідуальні підходи до формування ціннісних ставлень в учнів.

ФК Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

ФК Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, хореографічного
ПРН Уміє демонструвати виконавські навички під час педагогічної діяльності.
ПРН Демонструє здатність інтегрувати хореографію з іншими

мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальними предметами, здійснює синтез навчальних предметів та їх застосування в мистецтв у освітньому процесі закладів освітньому процесі закладів загальної середньої освіти.

ФК Здатність здійснювати ПРН Демонструє вміння розробки позаурочну та позакласну роботу з та реалізації сценарних програм до хореографічної діяльності; створювати шкільних свят, створення концертних танцювальний номерів та мистецьких проєктів; генерує репертуар та масові творчі проєкти, креативні ідеї, вміння працювати в відповідно до поставлених завдань, команді; володіє компетентностями щодо соціальних та культурних потреб. організації та керівництва танцювальним гуртком.

ФК Здатність до педагогічної ПРН Знає принципи, форми та підтримки осіб з особливими методи ефективної підтримки осіб з освітніми потребами, забезпечуючи особливими освітніми потребами, сприятливі умови для кожного учня; технології індивідуального та працювати в команді із залученими диференційованого навчання; уміє фахівцями, асистентами вчителя; здатність організовувати процеси навчання, здійснювати психологічну підтримку та виховання і розвитку учнів з урахуванням корекцію засобами хореографічного їх потреб засобами хореографічного мистецтва мистецтва; організовує співпрацю із залученими фахівцями на основі принципів командної роботи щодо супроводу осіб з особливими освітніми потребами та надає їм психолого-педагогічну та корекційну підтримку. ФК Здатність формувати в учнів ПРН Уміє застосовувати під час культуру здорового та безпечного життя, організації освітнього середовища правила підтримувати особисте фізичне та безпеки життєдіяльності, надає домедичну психічне здоров'я; здатність розробляти та допомогу, використовуючи впроваджувати в освітній процес здоров'язберігаючі засоби та ресурси; танцювальні комплекси різної популяризує здоровий та безпечний спрямованості, застосовувати вправи способи життя, формує стійкий інтерес і танцювальної терапії в освітньому процесі. позитивну мотивацію учнів до танцювальної діяльності; демонструє вміння застосовувати вправи танцювальної терапії в освітньому процесі.

ФК Здатність вирішувати завдання ПРН Вміє здійснювати музично-ритмічного, етичного та музично-ритмічну діяльність, добирати естетичного виховання. якісний мистецький матеріал, прищеплювати навички етичної культури.

ФК Здатність сприймати ПРН Вміє впроваджувати в освітній процес хореографію як вагомий чинник хореографічного мистецтва, досліджувати зразки національного мистецтва задля пропаганди та популяризації вирішення завдань національно-патріотичного виховання та популяризувати танцювальний фольклор України.

8) від Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка:

1. У розділі I Преамбула та далі по змісту варто використовувати предметну спеціальність 014.02 у тому формулюванні, яке визначено в *Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2024 році*: 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), 014.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).

2. Розділ IV Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за освітніми програмами відповідної спеціальності, та їх результатів навчання виписати в такій редакції: «Розпочати навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за освітніми програмами спеціальності 014 Середня освіта можуть особи, що здобули повну загальну середню освіту або освітній рівень «молодший бакалавр», що засвідчено свідоцтвом про повну загальну середню освіту, дипломом молодшого бакалавра, молодшого спеціаліста. Для підтвердження своїх результатів навчання особи, що вступають на навчання за освітніми програмами спеціальності 014 Середня освіта, подають сертифікати Зовнішнього незалежного оцінювання з певних предметів/ Національного мультигрі предметного тесту/ Результати співбесіди (відповідно до Порядку прийому та Правил прийому)».

3. Розділ V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти потребує уточнення щодо обсягів вибіркового компонента освітньої програми.

4. У розділі VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника:

ЗК 11 виписати у такій редакції: «Здатність мислити логічно, критично, аналітично, абстрактно та творчо, аналізувати і синтезувати інформацію, приймати обґрунтовані рішення».

ФК4 потребує уточнення, зокрема не зрозуміло чому в компетентнісному підході наголошено тільки на вміннях.

ФК6 виписати у такій редакції: «Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики та освітні технології».

ФК12 виписати у такій редакції: «Здатність використовувати навчально-методичні засоби й інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання».

ФК13 виписати у такій редакції: «Здатність враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності».

ФК19 виписати у такій редакції: «Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології та інструментарій дистанційного навчання під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя».

ФК20 виписати у такій редакції: «Здатність до оперування у професійній діяльності базовими знаннями про історію й культуру України, соціологію, філософію та політологію з проведенням логічних зіставлень зі сучасністю для використання у практичній професійній діяльності».

ФК25 виписати у такій редакції: «Здатність застосовувати в освітній та практичній діяльності вербально-комунікативного та логіко-аналітичний компоненти».

5. У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

Уникати помилок під час відмінювання слова «предмет» (Р.в. «предмета»).

РН5 виписати у такій редакції: «Використовувати різні навчально-методичні засоби й інструментарій для пояснення учням навчального матеріалу, постановки та

розв'язання проблемних питань і ситуацій; застосовувати мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу.

РН9 та РН11 потребують уточнення та узгодження з ФК4 та ФК6.

РН12 узгодити із ЗК11, зокрема, розширити типи мислення, які маємо розвивати в учнів.

•РН16 виписати у такій редакції: «Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і вміти аналізувати, узагальнювати, систематизувати та критично оцінювати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею у професійній діяльності».

РН17 відповідно до запропонованих змін у ФК12 уточнити.

РН19 та РН20 об'єднати та виписати у такій редакції: «Усвідомлювати вплив вікових та індивідуальних особливостей учнів на різні сфери їхнього розвитку, психічні процеси та використовувати відповідні форми і методи роботи з учнями; розпізнавати та враховувати індивідуальні особливості учнів (навчальні стилі, типи темпераменту, особливості розвитку тощо) під час планування та здійснення освітнього процесу, формування мотивації учнів та розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності».

РН23 та РН24 об'єднати, як такі що дублюють основні положення, та виписати в такій редакції: «Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість, взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства».

РН26 відповідно до запропонованих змін у ФК19 уточнити.

РН 35 виписати у такій редакції: «Добирати та застосовувати інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності з поглибленням знань про сучасні методи, форми та засоби формування загальної навчальної компетентності у здобувачів вищої освіти».

ПРН4 виписати у такій редакції: «Планувати, проектувати, конструювати та організовувати освітній процес з вивчення навчальних предметів громадянської та історичної освітньої галузі у ЗЗСО з використанням сучасних освітніх технологій та методик для оволодіння школярами ключових компетентностей та наскрізних умінь».

6. Окрім того, доцільно виправити технічні огріхи у переліку осіб, які входять до складу Науково-методичної комісії 1 із загальної, професійної освіти та спорту Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України та долучалися до розробки проекту Стандарту, зокрема уникнути дублювань осіб. Наприклад, на с.2 зазначається, що Любінська Л.Г. є розробником Стандарту від НМК 1, також прізвище Любінської Л.Г. знаходимо на с.4 серед переліку осіб, які також долучалися у складі підкомісій до розроблення Стандарту.

7. Також мають місце технічні огріхи під час окреслення посад та вчених звань розробників проекту Стандарту. Наприклад, для одних осіб зазначаються і посади і вчені звання, для інших - лише займані посади (вчені звання не вказуються), окремі зазначені вчені звання не відповідають дійсності. Доцільно в Стандарті керуватися Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти (затв. Наказом МОН № 584 від 3.04.2020, зокрема с.9), та зазначити наукові ступені, вчені звання, посади та назви організацій розробників Стандарту.

8. У проекті Стандарту зазначається професійна кваліфікація, проте не подається стислий опис умов і порядку її присвоєння, що не відповідає Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти (затв. Наказом МОН №584 від 3.04.2020; зокрема, с.10). Доцільно професійну кваліфікацію в проекті

Стандарту не зазначати, оскільки вона різниться за різними предметними спеціальностями.

9. На с. 8 в описі предметної області доцільно дотримуватися загальноприйнятого загальнодидактичного трактування понять «навчання» і «викладання» (зазначимо, що «викладання» - це діяльність тих, хто навчає, відповідно це поняття є видовим по відношенню до родового поняття «навчання»), а саме пропонуємо з наступних абзаців на с.8 видалити слова «*викладання* і»:

Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, наукові концепції та принципи, що є основою процесу ~~викладання~~ і навчання, виховання та розвитку здобувачів середньої освіти.

Методи, методики та технології: психолого-педагогічні методи викладання і навчання, виховання й розвитку: методики викладання і навчання за предметними спеціальностями: класичні та інноваційні освітні технології: цифрові технології.

10. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (Наказ МОН №584 від 3.04.2020; зокрема, с.16) перелік загальних компетентностей має складати орієнтовно від 3 до 10. У пропонованому проекті Стандарту перелік загальних компетентностей складає 17, що у 1,7 рази більше за рекомендовану МОН України кількість. Пропонуємо зменшити кількість загальних компетентностей до 10-11 шляхом об'єднання та/або видалення тих, що не відповідають рівню освіти та увідповіднення Професійному стандарту вчителя. Наприклад, об'єднати ЗК1 та ЗК2 в єдину загальну компетентність громадянського спрямування; об'єднати ЗК6, ЗК7, ЗК8 в єдину соціальну компетентність; об'єднати ЗК13, ЗК14, ЗК15 в єдину підприємницьку компетентність; об'єднати ЗК3 та ЗК4 в єдину комунікативну компетентність.

11. Перелік фахових компетентностей, спільних для всіх предметних спеціальностей є занадто широким і погребує скорочення та доповнення фаховими компетентностями відповідно до предметних спеціалізацій. Пропонуємо об'єднати ФК17 та ФК18 у єдину інклюзивну компетентність; а також об'єднати ФК1 та ФК4 у компетентність навчальну, оскільки вони стосуються формування в учнів ключових та предметних компетентностей відповідно до Стандарту БСО. Також ФК10 та ФК11 можуть бути об'єднані в одій інформаційну компетентність. ФК3 та ФК21 стосуються оцінювання навчальних досягнень учнів, то пропонуємо ці компетентності об'єднати в одну оцінювальну; ФК15 та ФК16 стосуються взаємодії учасників освітнього процесу, тож пропонуємо їх також об'єднати; ФК3, ФК6, ФК20, ФК23 відображають методичну компетентність вчителя та можуть бути об'єднані в одну тощо.

12. Загальна кількість результатів навчання потребує зменшення відповідно до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (затв. Наказом МОН №584 від 3.04.2020).

13. Результат навчання «РН7. Демонструвати академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) і володіти методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів» не відповідає жодній компетентності в частині «Демонструвати академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету». Пропонуємо додати фахову компетентність «Здатність продемонструвати ґрунтовні знання освітньої галузі/предмета (інтегрованого курсу) в обсязі, достатньому для навчання учнів» (сформульовано так, як це Подається в Професійному стандарті вчителя ЗЗСО та професійних стандартах вчителів інших країн.

14. У розділі проекту Стандарту «Х Перелік нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти» доцільно подати актуальні нормативні документи, зокрема, в джерелі 5 зазначається, що останні зміни відбулися 01.02.2017, відтак до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 останні зміни були внесені 16.12.2022.

15. У переліку нормативних документів, на яких базується Стандарт вищої освіти, розміщено Наказ МОН України №1006 від 11.11.2022 «Деякі питання розміщення державного (регіонального) замовлення, поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), спеціалізацій та присвоєння професійних кваліфікацій педагогічних працівників закладами фахової передвищої, вищої освіти», що втратив чинність на підставі Наказу Міністерства освіти і науки № 260 від 04.03.2024. Доцільно замінити актуальним чинним Наказом МОН України.

16. Узгодити ЗК, ФК та РН проекту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти із Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», зокрема:

РН27. Знати умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства, розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини доцільно представити у такому формулюванні: знати правила надання домедичної допомоги відповідно до законодавства, розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини та вміти надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу (за потреби).

17. Узгодити ФК 19 із ПР 27, зокрема ФК 19 Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя подати у такому формулюванні: ФК 19 Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу, використовувати здоров'язберезувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

18. Пропозиція щодо ЗК для всіх спеціальностей: *Здатність реалізовувати в освітньому процесі стратегію сталого розвитку.

9) від Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара:

Відповідно до проекту «Державного стандарту профільної середньої освіти» розподіл годин за галузями для обов'язкових освітніх компонентів, що є спільними для всіх профілів закладів загальної середньої освіти, які здійснюють реалізацію Державного стандарту профільної середньої освіти за академічним та професійним спрямуванням, становлять:

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік/цикл	
	10 клас	11 клас
Мовно-літературна	210	420
Математична	105	210
Природнича	140	140

У зв'язку з цим вважаємо доречним надання можливості випускникам першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта викладати предмети, які є непрофільними в 10-12 класах профільної середньої освіти за академічним спрямуванням та 1-3 років навчання в закладах профільної середньої освіти за професійним спрямуванням.

Додати до табл. «ІІІ Загальна характеристика» проекту Стандарту вищої освіти зі спеціальності 014 Середня освіта

	Було	Стало
Професійна(і) кваліфікація®	Вчитель закладу загальної середньої освіти	Вчитель закладу загальної середньої освіти Викладач закладу фахової передвищої освіти
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр середньої освіти (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності), за необхідності - додаткова освітня кваліфікація. Вчитель закладу загальної середньої освіти.	Бакалавр середньої освіти (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності), за необхідності - додаткова освітня кваліфікація. Вчитель закладу загальної середньої освіти. Викладач закладу фахової передвищої освіти
Опис предметної області	<i>Цілі навчання:</i> набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері базової середньої освіти.	Замінити слово «базової» на «повної» <i>Цілі навчання:</i> набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері повної середньої освіти.

2. Зменшити кількість ЗК та ФК, спільних для всіх предметних спеціальностей, зважаючи на те, що «Стандарт» регламентує спрямування мінімум 50% обсягу освітньої програми на формування загальних (ЗК) і спеціальних (ФК) компетентностей, визначених в ньому. Низка ФК дублюються за змістом та можуть бути об'єднані, зокрема ФК6 та ФК23; ФК8 та ФК21.

3. Зменшити кількість РН. В «Стандарті» наявні 37 програмних результатів навчання, спільних для всіх предметних спеціальностей. Натомість кількість програмних результатів навчання за предметною спеціальністю (ПРН) становить від 3 до 6. Низка РН дублюються за змістом, зокрема РН11 та РН12; РН23 та РН24.

10) від Команди підтримки реформ:

В пропонованому Проекті не враховано того факту, що в умовах імплементації на рівні базової середньої освіти концепції Нової української школи, прийняття нового Державного стандарту базової середньої освіти (далі — ДСБСО) вимоги до підготовки педагогічних кадрів для закладів загальної середньої освіти мають зазнати

суттєвих змін, які віддзеркаляють нові підходи й орієнтири в реалізації освітнього процесу в середній освіті.

Передусім зауважимо, що компетентнісний підхід як основа ДСБСО передбачає посилення ролі інтегрованого навчання в розвитку ключових компетентностей здобувачів базової середньої освіти. Значну роль у цьому процесі має відігравати забезпечення закладів базової середньої освіти фахівцями, орієнтованими на реалізацію компетентнісного підходу, невід'ємною частиною якого є інтегроване навчання.

Наголосимо, що ДСБСО, сформульований у термінах освітніх галузей, а не навчальних предметів. Згідно із цією концепцією в ДСБСО виділено такі освітні галузі:

1. мовно-літературна;
2. математична;
3. природнича;
4. технологічна;
5. інформатична;
6. соціальна і здоров'язбережувальна;
7. громадянська та історична;
8. мистецька;
9. фізична культура.

У межах кожної освітньої галузі досягнення визначених результатів навчання в освітньому процесі відповідно до освітньої програми закладу освіти може відбуватися через окремі навчальні предмети або ж через інтегровані курси (у межах освітньої галузі або на перетині кількох освітніх галузей) чи поєднання навчальних предметів та інтегрованих курсів.

У запропонованому до обговорення Проєкті є низка спеціальностей, де вбачається можливість викладати інтегровані курси в межах відповідної спеціальності. Це такі спеціальності:

- 014.03 Середня освіта (Історія);
- 014.04 Середня освіта (Математика);
- 014.15 Середня освіта (Природничі науки).

Усі інші спеціальності, передбачені Проєктом, орієнтують підготовку вузькоспеціалізованих учителів, які будуть готові до викладання якогось окремого предмета / окремих предметів, однак не будуть здатні реалізувати специфічні завдання, що визначають сутність інтегрованого підходу. Така ситуація у вищій педагогічній освіті не сприятиме поширенню компетентнісного підходу в середній освіті та реалізації завдань її реформування.

Запропонований у Проєкті перелік спеціальностей закладає конфлікт між потребами закладів загальної середньої освіти і підготовленими вищими фахівцями педагогічного профілю. Наприклад, згідно з Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0235729-21#Text>) результати навчання в межах мовно-літературної освітньої галузі (ключова компетентність «вільне володіння державною мовою») можуть досягатися через:

- 1) окремі навчальні предмети «Українська мова» + «Українська література» + «Зарубіжна література»
- 2) окремий навчальний предмет «Українська мова» + інтегрований курс літератур (української та зарубіжної)

3) інтегрований курс української мови та літератури + окремий навчальний предмет «Зарубіжна література»

4) інтегрований мовно-літературний курс (українська мова, українська та зарубіжна література).

На жаль, за підходу, узятим за основу в Проєкті, відповідно до якого виділено лише такі дві окремі предметні спеціальності, як 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) та 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)), підготувати бакалаврів, які будуть здатні реалізувати в гімназіях різні вектори викладання в межах мовно-літературної освітньої галузі (ключова компетентність «вільне володіння державною мовою»), не буде змоги.

Типова освітня програма для Нової української школи передбачає реалізацію завдань мистецької галузі також у різний спосіб: через інтегрований курс «Мистецтво» або окремі предмети («Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво»). У Проєкті представлені лише дві окремі предметні спеціальності (014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво), 014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)).

Слід зазначити, що поступово під впливом процесів деколонізації української освіти, посиленні тенденції до зменшення кількості навчальних предметів інтерес школярів, батьків, учителів усе більше схилитиметься до впровадження в навчання інтегрованих навчальних курсів у різних галузях.

З огляду на попередньо викладене пропонуємо внести уточнення до переліку спеціальностей 014, виклавши його в такій, наприклад, редакції:

014.01 Середня освіта (Українська філологія)

014.02 Середня освіта (Іноземна філологія (із зазначенням мови))

014.05 Середня освіта (Природничі науки. Біологія та здоров'я людини)

014.06 Середня освіта (Природничі науки. Хімія)

014.07 Середня освіта (Природничі науки. Географія)

014.08 Середня освіта (Природничі науки. Фізика та астрономія)

014.12 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

014.13 Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Запропоновані уточнення дадуть змогу фахівцям усіх перелічених спеціальностей викладати як інтегровані курси в межах відповідних галузей, так і окремі предмети (залежно від того, якою освітньою програмою керується конкретна гімназія у своїй роботі). Водночас виокремлювати спеціальність 014.15 Середня освіта (Природничі науки) у разі внесення вищеперелічених уточнень щодо спеціальностей 014.05 - 014.08 немає потреби.

Окремо постає питання щодо підготовки педагогічних кадрів, які будуть готові реалізувати завдання соціальної і здоров'язбережувальної галузі, визначеної ДСБСО. Типова освітня програма передбачає інтегрований курс «Здоров'я, безпека і добробут» або окремі предмети, серед яких, наприклад, є «Підприємливість та фінансова грамотність» (на рівні 8-9 класів). Зазначений у Проєкті перелік спеціальностей не дає відповіді на те, учитель з якою із цих спеціальностей може підтримувати й розвивати в учнів ключову компетентність «підприємливість та фінансова грамотність».

Також поза уваги авторів Проєкту залишилися такі ключові компетентності, як громадянські та соціальні. Усі вони зазначені в списку ключових компетентностей в Законі України «Про освіту». У проєкті в «Програмних результатах навчання для предметних спеціальностей» у межах жодної спеціальності немає опису результатів,

які були б дотичними до цих компетентностей. На нашу думку, у проєкті Стандарту необхідно визначити, до якої спеціальності / яких спеціальностей слід віднести результати, що відповідають цим ключовим компетентностям ДСБСО, і, відповідно, доповнити ці спеціальності або запровадити нову спеціальність.

Питання міжгалузевої інтеграції, яка також передбачена ДСБСО і відображена в Типовій освітній програмі (міжгалузеві інтегровані курси «Робототехніка. 5-9 клас, STEM. 5-9 клас, Драматургія і театр. 5-9 клас, Фізика та основи техніки. 7-9 клас, Економіка і право. 9 клас) у Проєкті не розглянуто взагалі.

Крім зазначеного вище, на нашу думку, у Проєкт слід внести уточнення в розділі «Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей», зокрема, замінити «ФК5. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів» на «ФК5. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів, зокрема в межах міжгалузевих навчальних курсів».

Своєю чергою Програмні результати навчання для предметних спеціальностей також треба доповнити, за потреби, новими результатами або переформулювати вже наявні. Зокрема визначені в Проєкті Програмні результати навчання для предметних спеціальностей 014.01 Середня освіта (Українська мова і література) увідповіднити з обов'язковими результатами ДСБСО, а саме:

- замінити пункт «ПРН1. Аудіювати й створювати тексти різних стилів і жанрів» на «ПРН1. Сприймати й створювати тексти / медіатексти різних стилів і жанрів»;

- замінити пункт «ПРН2. Застосовувати різні види аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури» на «ПРН2. Застосовувати різні види аналізу художнього та нехудожнього твору (створеного українською мовою або в перекладі), визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору з культурним і історичним контекстом, значення для національної та світової культури».

11) від Криворізького державного педагогічного університету:

Вважаємо, що проєкт стандарту потребує серйозного допраттювання. Передусім варто скоротити кількість фахових компетентностей і програмних результатів навчання до кількості, зазначеній у Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584), а саме: 5-20 фахових компетентностей і 10-25 результатів навчання.

Погоджуємося, що у стандарті вищої освіти має бути чітко закріплено практику підготовки педагогічних працівників за поєднаними спеціальностями (предметними спеціальностями), що повного мірою відповідає європейській практиці підготовки фахівців, але при цьому слід визначити не точну кількість кредитів на додаткову спеціальність (предметну спеціальність), а відсоткове співвідношення між ними.

- 1) Скоротити перелік фахових компетентностей і програмних результатів навчання до кількості, передбаченою Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти.

- 2) По тексту проєкту стандарту словосполучення «предметна область» замінити на «предметна царина» у відповідних формах.

3) По тексту проекту стандарту виправити помилки у вживанні родового відмінка слова предмет: «навчального предмет А»

ПРОЄКТ	ПРОПОЗИЦІЇ
III Загальна характеристики	
Цілі навчання: набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері базової середньої освіти.	Цілі навчання: набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері середньої освіти

Коментар: Інтегральна компетентність визначена як розв'язання складних спеціалізованих задач у сфері середньої освіти, без обмеження до базової. Крім того, у підрозділі «Працевлаштування випускників» передбачено, крім закладів середньої освіти, також заклади професійної (професійно-технічної) освіти, а це означає, що випускник може працювати не тільки у сфері базової, але й у сфері профільної середньої освіти, що відповідає і професійному стандарту вчителя закладу загальної середньої освіти.

V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти	
Якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову предметну спеціальність має становити не менше 60 кредитів ЄКТС. Якщо освітня програма передбачає поєднання спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має становити не менше 90 кредитів ЄКТС.	Якщо освітня програма передбачає поєднання спеціальностей (предметних спеціальностей), то співвідношення кількості кредитів між основною і додатковою спеціальністю (предметною спеціальністю ⁴) має становити 60 % - 40 % без урахування дисциплін загальної підготовки).

Коментар: обсяг ОП на основі ПЗСО — 240 кредитів. Із них не менше 25 % вибіркові дисципліни, тобто на нормативну підготовку $240 - 60 = 180$ кредитів. Якщо, відповідно до проекту, на додаткову спеціальність виділити 90 кредитів, то залишається лише 90 кредитів. Незрозуміло, за рахунок яких кредитів забезпечувати загальну підготовку, зокрема гуманітарну складову освітнього процесу, на що звертається увага під час акредитації ОП. НАЗЯВО акцентує, що не можна звизити статус гуманітарних дисциплін (українська мова, історія України, філософія тощо) лише до вибірових. Отже, на цю підготовку слід брати кредити з тих 90. Тоді постає абсурдна ситуація, коли на основну спеціальність кредитів менше, ніж на додаткову. Краще сформулювати вимогу щодо відсоткового співвідношення, при цьому не беручи до уваги кредити загальної підготовки.

Інтегральна компетентність	
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері середньої освіти.	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері середньої освіти, що передбачає застосування загальних психолого- педагогічних теорій, фахових методик та методів інших наук відповідно до предметної спеціальності і

	характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
<i>Коментар: розширити опис інтегральної компетентності відповідно до опису рівня у НРК і врахувати специфіку спеціальності, а саме поєднання в ній різних предметних спеціальностей (за аналогією до спеціальності 015 Професійна освіта, яка поєднує в собі спеціалізації).</i>	
Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей (ФК)	
Скоротити перелік фахових компетентностей до кількості, передбаченою Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти: (5-20 позицій).	
Визначити фахові компетентності до предметних спеціальностей, як визначено ПРН спільні й окремо до предметних спеціальностей.	
ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту базової середньої у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності.	ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту середньої освіти у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності
Коментар наведено вище до пропозицій до розділу III.	
Програмні результати навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей	
Скоротити перелік програмних результатів навчання до кількості, передбаченою Методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти (10-25 позицій).	
РН29. Планувати освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм з предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти.	РН29. Планувати освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм з предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням вимог Державного стандарту середньої освіти.
Коментар наведено вище до пропозицій до розділу III.	
Програмні результати навчання до предметних спеціальностей	
014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови))	
ПРН1. Володіти іноземною мовою на рівні СІ відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.	ПРН1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями іноземною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.
Коментар: вимог щодо рівня володіння іноземною мовою немає навіть у стандарті спеціальності 035 Філологія.	

12) від Навчально-методичної ради Рівненського державного гуманітарного університету:

III Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	- перший (бакалаврський) рівень	ПРОПОЗИЦІЇ
Професійна(і) кваліфікація(ї)	Вчитель закладу загальної середньої освіти	Конкретизувати для кожної предметної спеціальності

		Вчитель (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності) закладу загальної середньої освіти
Кваліфікація в дипломі	Бакалавр середньої освіти (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності), за необхідності - додаткова освітня кваліфікація. Вчитель закладу загальної середньої освіти.	Конкретизувати для кожної предметної спеціальності Вчитель (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності) закладу загальної середньої освіти
Працевлаштування випускників	Заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), спеціалізованої та позашкільної освіти	Але ж кваліфікація «викладач закладів професійної (професійно-технічної) освіти не присвоюється»!?!?!?

V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

пропонується в проєкті	НАШІ ПРОПОЗИЦІЇ
Обсяг освітньої програми на основі повної загальної середньої освіти становить 240 кредитів ЄКТС. Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених цим Стандартом.	Переглянути обсяг ОП, спрямований на забезпечення компетентностей, у бік збільшення

VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника

пропонується в проєкті	ПРОПОЗИЦІЇ
<i>Інтегральна компетентність</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у сфері середньої освіти. <i>Загальні компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей</i> ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства	Узгодити інтегральну компетентність з цілями навчання щодо сфери застосування <i>повна загальна середня освіта чи базова</i> Зміст деяких загальних компетентностей частково дублюється, тому пропонуємо об'єднати: <i>ЗК1 та ЗК2; ЗК3 та ЗК4; ЗК 6 та ЗК7; ЗК11 та ЗК 14; ЗК13 та ЗК 15; ЗК16 та ЗК1 та узгодити їх із тими, що зазначені в Професійному стандарті вчителя</i>

та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК4. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК7. Здатність працювати в команді. ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК12. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети. ЗК13. Здатність генерувати нові ідеї. ЗК14. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК15. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість. ЗК16. Здатність цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. ЗК17. Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології з	Враховуючи затверджену Концепцію Нової української школи, де серед 10 ключових компетентностей виділена «Екологічна грамотність і здорове життя», Концепцію загальної середньої освіти (12-річна школа) (Постановою Колегії МОН України N 12/5-2 від 22.11.2001), у якій важливе значення надається формуванню в учнів здорового способу життя, правовому й екологічному вихованню та Концепцію екологічної освіти України (Затверджено Колегією МОН України. N 13/6-19 від 20.12.2001), де обґрунтовано необхідність неперервності процесу екологічного навчання в системі освіти рекомендуємо доповнити ЗК 10 <i>«Здатність до формування в учнів навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті та природі, прагнення до збереження навколишнього середовища»</i>. Це сприятиме узгодженню переліку компетентностей випускника із наведеними у професійному стандарті загальними та професійними компетентностями вчителя, зокрема, підсилить трудову функцію <i>В. Участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, що передбачає наступні знання В2.4.31. Взаємозв'язок організму людини з природним, техногенним і соціальним оточенням.</i>
---	--

дотриманням етично-правових норм в умовах євроінтеграційних процесів.	
<i>Фахові компетентності, спільні для всіх предметних спеціальностей</i> ФК1. Здатність виконувати вимоги Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності з урахуванням предметної спеціальності. ФК2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів. ФК3. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів. ФК4. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей. ФК5. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів. ФК6. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів. ФК7. Здатність розвивати в учнів критичне мислення. ФК8. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу. ФК9. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів. ФК10. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності. ФК11. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі, створювати та використовувати цифрові освітні ресурси. ФК12. Здатність використовувати навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання.	Зміст деяких фахових компетентностей частково дублюється або перекликається, тому пропонуємо об'єднати: <i>ФК1 та ФК3; ФК10 та ФК7; ФК14, ФК15 та ФК16; ФК17 та ФК13; ФК21 та ФК8.</i>

ФК13. Здатність враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності.

ФК14. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

ФК15. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, усвідомлюючи власні почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

ФК16. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК17. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ФК18. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.

ФК19. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

ФК20. Здатність планувати, організовувати освітній процес з використанням різних видів і форм навчально-пізнавальної діяльності, прогнозувати результати освітнього процесу.

ФК21. Здатність здійснювати оцінювання рівня навчальних досягнень учнів, аналізувати результати їхнього

навчання, навчати учнів самооцінювання та взаємооцінювання. ФК22. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі. ФК23. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності. ФК24. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, навчатися впродовж життя.	
VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання <i>Програмні результати навчання, спільні для всіх предметних спеціальностей</i> РН1. Знати та дотримуватися вимог Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності. РН2. Вільно спілкуватися державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять за спеціальністю; аргументовано висловлювати власні думки державною мовою. РН3. Спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності. РН4. Реалізовувати свої громадянські права і обов'язки, усвідомлювати та утверджувати цінності демократичного суспільства у професійній діяльності. РН5. Використовувати мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідати на запитання; застосовувати мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу. РН6. Знати законодавчі вимоги щодо змісту загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми). РН7. Демонструвати академічні знання з освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) і володіти	<i>РН6 та РН1 частково дублюються</i> <i>РН2 та РН5 частково дублюються</i> <i>РН8 та РН9 доцільно об'єднати</i> <i>Зміст РН12 перекликається з РН11</i> <i>Доцільно об'єднати РН21 та РН23, РН24</i> <i>Яка компетентність відповідає цьому РН27?</i> <i>Доцільно об'єднати РН 30 та РН31</i>

методиками і технологіями моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

РН8. Добирати дидактичні матеріали для вивчення учнями окремих тем/розділів навчальної програми відповідно до обов'язкових результатів навчання.

РН9. Використовувати навчальний матеріал з метою розвитку в учнів ключових компетентностей і вмінь, спільних для всіх компетентностей, навчати учнів застосовувати їх на практиці.

РН10. Використовувати міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей.

РН11. Добирати доцільні сучасні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмету (інтегрованого курсу) відповідно до визначених теми, мети і завдань уроку.

РН12. Застосовувати методики і технології розвитку критичного мислення в учнів

РН13. Володіти методиками та інструментами оцінювання та моніторингу результатів навчання учнів.

РН14. Володіти методиками формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.

РН15. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі та для професійного розвитку, створювати та використовувати цифрові освітні ресурси.

РН16. Орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею у професійній діяльності.

РН17. Використовувати навчально-методичний інструментарій, обладнання навчального й загального призначення для кабінетів (за предметними спеціальностями); мультимедійне обладнання в освітньому процесі.

РН18. Дотримуватися академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів.

РН19. Усвідомлювати вплив вікових особливостей учнів на різні сфери їх розвитку, психічні процеси та використовувати відповідні форми і методи роботи з учнями; розпізнавати індивідуальні особливості учнів (навчальні стилі, типи темпераменту, особливості розвитку тощо) та враховує їх під час планування та здійснення освітнього процесу.

РН20. Враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів для формування мотивації учнів та організації їхньої пізнавальної діяльності, розвитку позитивної самооцінки, я-ідентичності.

РН21. Підтримувати взаємодію між учнями для сприяння їхньому соціальному розвитку, формувати навички взаємодопомоги та співпраці.

РН22. Усвідомлювати власні почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, володіти способами запобігання професійному вигоранню.

РН23. Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу конструктивно та безпечно, поважаючи розмаїття думок і поглядів, приймаючи та поцінуючи інакшість.

РН24. Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства.

РН25. Забезпечувати педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі

РН26. Добирати та застосовувати в освітньому середовищі здоров'язбережувальні засоби та ресурси, володіти методами профілактично-просвітницької роботи та безпеки життєдіяльності, санітарії та

гігієни, формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

РН27. Знати умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства, розпізнавати зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини.

РН28. Забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, з урахуванням його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

РН29. Планувати освітній процес на основі освітньої програми закладу освіти і навчальних програм з предметів (інтегрованих курсів) з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти.

РН30. Моделювати навчальні заняття на основі компетентнісного, діяльнісного, особистісно-зорієнтованого підходів.

РН31. Організовувати навчальні заняття різних типів, застосовувати різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів.

РН32. Здійснювати різні види оцінювання результатів навчання учнів (формувальне, поточне, підсумкове тощо) з використанням відповідних методик і критеріїв оцінювання.

РН33. Аналізувати результати навчання учнів з метою подальшого врахування в освітньому процесі; використовувати методи та прийоми розвитку в учнів здатності до самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання.

РН34. Визначати доцільність застосування різних методів наукового пізнання в освітньому процесі відповідно до змісту навчання.

РН35. Добирати та застосовувати інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання у педагогічній діяльності.

РН36. Застосовувати різні підходи до розв'язання проблем, генерувати нові ідеї, демонструвати відкритість до ідей та рішень учасників освітнього процесу.

РН37. Визначати власні освітні потреби та обирати відповідні види, форми, програми професійного розвитку.	
<i>014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини.)</i> ПРН1. Пояснювати будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, їх сучасну систему та роль у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення, біологічні закони, мотивувати учнів до збереження здоров'я. ПРН2. Розв'язувати біологічні задачі. ПРН3. Виготовляти біологічні препарати, колекції, гербарні зразки та іншу наочність. ПРН4. Проводити і організовувати експериментальні, польові та лабораторні дослідження та інтерпретувати їх результати.	У текст ПРН 1 додати і відкоригувати формулювання: «...життєдіяльності живих організмів та біологічних систем різних рівнів організації, їх сучасну класифікацію та роль у житті...» ПРН 3 та ПРН 4 можна об'єднати Виділити окремий ПРН для складової предметної спеціальності «здоров'я людини»
<i>014.06 Середня освіта (Хімія)</i> ПРН1. Пояснювати загальну структуру хімічних наук на підставі взаємозв'язку основних учень про будову неорганічних та органічних речовин, про періодичну зміну властивостей хімічних елементів та їх сполук, про спрямованість та швидкість хімічних процесів. ПРН2. Застосовувати методи визначення хімічного складу, будови й властивостей речовин. ПРН3. Розв'язувати розрахункові та експериментальні задачі з хімії. ПРН4. Планувати, організовувати та проводити хімічний експеримент і безпечно поводитися з хімічними речовинами з урахуванням їхніх властивостей.	ПРН2. Застосовувати методи якісного та кількісного аналізу для визначення хімічного складу, будови й властивостей речовин.
<i>014.09 Середня освіта (Інформатика)</i> ПРН1. Подавати і обробляти дані різних типів, використовуючи програмні засоби загального та спеціального призначення. ПРН2. Створювати цифрові продукти, зокрема, програми, для розв'язання	ПРН2. Створювати освітні цифрові продукти, веб-сайти, дистанційні курси та програми, для розв'язання задач/проблем за допомогою цифрових пристроїв. ПРН4 видалити

задач/проблем за допомогою цифрових пристроїв. ПРН3. Налагоджувати, обслуговувати та експлуатувати комп'ютерну техніку й мережу, встановлювати програмне забезпечення. ПРН4. Будувати інформаційну модель, реалізовувати її засобами цифрових технологій; проводити комп'ютерний експеримент, інтерпретувати, аналізувати та узагальнювати його результати. ПРН5. Розв'язувати задачі з інформатики різного рівня складності раціональними методами. ПРН6. Застосовувати засоби й методи захисту інформації та безпеки в мережі Інтернет.	
<i>014.15 Середня освіта (Природничі науки)</i> ПРН1. Пояснювати явища природи, використовуючи наукові поняття, закони, концепції, вчення і теорії біології, фізики, хімії. ПРН2. Планувати, організовувати та здійснювати фізичні, хімічні та біологічні експерименти, дослідження та спостереження. ПРН3. Розв'язувати задачі різних типів складності з хімії, фізики і біології.	<i>ПРН 1. Відкоригувати вираз «теорії біології, фізики, хімії» на «теорії природничих наук»</i> <i>У ПРН 2 додати: спостереження за явищами природи.</i>

13) від Терно Сергія Олександровича:

1. Кількість загальних, професійних компетентностей та результатів навчання у Стандарті вищої освіти визначаються наказом МОН № 584 від 30.04.2020. Відповідно до затверджених методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти кількість загальних компетентностей має становити 3- 10 позицій; кількість спеціальних (фахових, предметних) компетентностей має становити 5-20; кількість результатів навчання має становити 10-25 позицій. Запропонований проєкт стандарту складений із порушенням наказу МОН № 584 від 30.04.2020, оскільки загальних компетентностей передбачено 17 (на 7 більше від установленої кількості); фахових компетентностей 24 (на 4 більше від установленої кількості); результатів навчання 40+ (щонайменше на 15 позицій більше від установленої кількості).

Резонно постають запитання: 1) Укладачі стандарту знайомі із методичними рекомендаціями щодо розроблення стандартів вищої освіти? 2) Як так могло статися, що міністерство пропонує до громадського обговорення проєкт стандарту, що суперечить його ж наказам?

2. У зв'язку із тим, що проєкт стандарту перевантажений компетентностями та результатами навчання, всі розробники освітніх програм апріорі потрапляють у пастку: скільки треба освітніх компонентів, щоби забезпечити 40+ результатів навчання? Як це узгодити із чинними нормативами щодо кількості дисциплін та екзаменів на семестр? Таким чином, розробники освітніх програм поставлені в ситуацію, коли вони просто не зможуть реалізувати цей стандарт на своїх освітніх програмах. А відтак, матимуть проблеми із акредитацією через невиконання стандарту.

3. Виникає резонне питання: чому проєкт стандарту вищої освіти спеціальності 014 настільки ускладнений у порівнянні із чинним Професійним стандартом? Адже укладачі Професійного стандарту вмістилися у 20 компетентностей, а укладачі стандарту вищої освіти ледве-ледве обмежилися 41 компетентністю? Перевищення кількості компетентностей вдвічі!

4. Неправильно у проєкті Стандарту зазначено предметну спеціальність 014.03. В проєкті написано «014.03 Середня освіта (Історія)», натомість треба: «014.03 Середня освіта (історія та громадянська освіта)» (Наказ МОН № 260 від 04.03.2024). Побіжно зауважимо, що до перейменування предметної спеціальності 014.03 теж є зауваги. Приміром, чому у нас спеціальність 014.01 не називається «українська філологічна освіта»? Чому 014.04 не називається «математична освіта»? Чому спеціальність 014.06 не називається «хімічна освіта»? і т.д. Мабуть тому, що освіта – це процес набуття знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень. А сферою знань є громадянознавство, українська мова, математика, хімія тощо. Взагалі-то, варто було б виправити й цю логічну помилку та подати назву спеціальності 014.03 у такій редакції: «014.03 Середня освіта (історія та громадянознавство)».

ВИСНОВОК: Оскільки проєкт стандарту вищої освіти складений із порушенням чинного законодавства та апріорі ставить невиконувані вимоги перед розробниками освітніх програм, необхідно направити проєкт на доопрацювання. Ухвалювати цю редакцію неправомірно.

14) від Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка:

Редакція проєкту Стандарту	Пропозиції до проєкту Стандарту	Обґрунтування
У розділі III Загальна характеристика: у рубриці: Кваліфікація в дипломі: «Бакалавр середньої освіти (предметна спеціальність/предметні спеціальності (спеціалізація/спеціалізації) - за наявності), за необхідності - додаткова освітня кваліфікація.	У розділі III Загальна характеристика: у рубриці: Кваліфікація в дипломі: привести у відповідність до норм Закону «Про вищу освіту» та викласти в такій редакції: «Ступінь вищої освіти - Бакалавр Спеціальність - 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) Предметна спеціальність / предметні спеціальності - шифр та найменування предметної спеціальності / шифри та	Привести у відповідність до статті 7, частини 3 Закону України «Про Вищу освіту», ураховуючи вимоги Постанови КМУ №266 від 29.04.2015 та наказу МОН України №260 від 04.03.2024, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19 березня 2024 р. за № 405/41750

Вчитель закладу загальної середньої освіти.»	найменування предметних спеціальностей Спеціалізація –(за наявності) Професійна кваліфікація - Вчитель закладу загальної середньої освіти»	Важливо у формулюванні кваліфікації вказувати назви і шифри поєднаної предметної спеціальності чи поєднаної спеціальності.
У розділі III Загальна характеристика: у рубриці: Опис предметної області: «Цілі навчання: набуття здобувачами вищої освіти здатності розв’язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері базової середньої освіти»	У розділі III Загальна характеристика: у рубриці: Опис предметної області: пропозиція не звужувати сферу педагогічної діяльності випускників бакалаврату і слово «базової» у формулюванні цілей навчання замінити на «повної загальної» і викласти в такій редакції: «Цілі навчання: набуття здобувачами вищої освіти здатності розв’язувати складні спеціалізовані задачі педагогічної діяльності у сфері повної загальної середньої освіти»	Урахувати перспективи переходу на 12-річну систему шкільної освіти у 2027 році (пункти 4 і 5 частини 3 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про освіту») як частину реформ НУШ
У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти: абзац другий «Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених цим Стандартом»	У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти: абзац другий «Мінімум 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених цим Стандартом» слово «Мінімум» замінити на «Не менше ніж» , сполучник «і» замінити на сполучник «та» і викласти в такій редакції: «Не менше ніж 50% обсягу освітньої програми має бути спрямовано на забезпечення формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, визначених цим Стандартом»	Редакційні правки
У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного	У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти: абзац третій «Обсяг	Урахувати положення пункту 2.5 Концепції розвитку педагогічної освіти, що затверджена

ступеня вищої освіти: абзац третій «Обсяг навчальних і виробничих практик має становити не менше 24 кредитів ЄКТС»	навчальних і виробничих практик має становити не менше 24 кредитів ЄКТС»цифру «24» замінити на «30»і викласти в такій редакції: «Обсяг навчальних і виробничих практик має становити не менше 30 кредитів ЄКТС»	Наказом МОН України №776 від 16.07.2018 р. (https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti)
У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти: абзаци четвертий та п'ятий: «Якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову предметну спеціальність має становити не менше 60 кредитів ЄКТС. Якщо освітня програма передбачає поєднання спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС на додаткову спеціальність має становити не менше 90 кредитів ЄКТС.»	У розділі V Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти: абзаци четвертий та п'ятий викласти в такій редакції: «У разі, якщо освітня програма передбачає поєднання предметних спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС має складати 50%/50% між цими предметними спеціальностями. У разі, якщо освітня програма передбачає поєднання спеціальностей, то кількість кредитів ЄКТС має складати 50%/50% між цими спеціальностями (якщо це не суперечить Стандарту вищої освіти відповідної спеціальності).» Додати абзац шостий: «У разі, якщо освітня програма передбачає поєднання спеціальності та спеціалізації, то кількість кредитів ЄКТС, відведених на спеціалізацію має становити не менше 25% від спеціальності». Відповідно абзаци шостий і сьомий вважати абзацами сьомим і восьмим	Ураховувати, що «Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації» (пункт 17, частина перша статті першої ЗУ «Про Вищу освіту»). Звертаємо увагу, що наразі у закладах загальної середньої освіти існує значна проблема із забезпеченням кадрами. Досить часто учителів тарифікують відповідно до другої поєднаної предметної спеціальності. Тому вважаємо за необхідне давати повноцінну підготовку і за другою поєднаною предметною спеціальністю/ з урахуванням необхідності організації додаткової практики. Це у повній мірі відповідає і умовам поєднання спеціальностей.
У розділі VI Перелік обов'язкових компетентностей випускника	Кількість зазначених в Проекті стандарту вищої освіти загальних компетентностей, спільних для всіх предметних спеціальностей, є зовнішньою (17 позицій). Вважаємо, що кількість	Для порівняння, у Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної

	компетентностей можна скоротити шляхом об'єднання компетентностей, зміст яких частково дублюється, наприклад, ЗК6 Здатність до міжособистісної взаємодії та ЗК7 Здатність працювати в команді. Так само варто об'єднати компетентності ЗК12, ЗК13 та ЗК15, які вміщують подібні здатності людини. Кількість фахових компетентностей зavelika (24 компетентності), варто об'єднувати деякі компетентності (наприклад, ФК8 та ФК21)	середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» кількість загальних компетентностей дорівнює п'яти
У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: абзац другий: «РН1. Знати та дотримуватися вимог Державного стандарту базової середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності»	У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: у абзаці другому словосполучення «Державного стандарту базової середньої освіти» <i>змінити</i> на «Державних <u>стандартів</u> повної загальної середньої освіти» та <i>доповнити</i> словосполученням «та/або спеціалізації» і викласти в такій редакції: «РН1. Знати та дотримуватися вимог Державних <u>стандартів</u> повної загальної середньої освіти у професійній діяльності відповідно до предметної спеціальності та/або спеціалізації»	Не обмежувати здобувачів вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) у знаннях про Державні стандарти повної загальної середньої освіти, в контексті формування в них цілісних уявлень про систему повної загальної середньої освіти України (пункт другий, частина перша <u>статті 1</u> ЗУ «Про повну загальну середню освіту») та можливості присвоєння освітньої кваліфікації з урахуванням спеціалізації, визначеної ЗВО, з-поміж яких можуть бути такі, що забезпечують викладання інтегрованих курсів закладу загальної середньої освіти

У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: <i>Програмні результати навчання для предметних спеціальностей:</i> <i>014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)):</i> «ПРН2. Доводити конкретними прикладами зв'язок між різними рівнями системи іноземної мови, інтерпретувати мовний та мовленнєвий матеріал з урахуванням спільних рис і відмінностей державної та іноземної мов.»	У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: <i>Програмні результати навчання для предметних спеціальностей:</i> <i>014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)):</i> ПРН2 викласти в такій редакції: «ПРН2. Демонструє знання основних понять лінгвістичної науки, розуміє систему мови, вміє аналізувати мовні одиниці, характеризувати мовні явища та процеси, що їх зумовлюють»	Редакційна правка: невдале формулювання
У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: <i>Програмні результати навчання для предметних спеціальностей:</i> <i>014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія):</i> «ПРН3. Розв'язувати задачі з фізики та астрономії різного рівня складності раціональними методами»	У розділі VII Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання: <i>Програмні результати навчання для предметних спеціальностей:</i> <i>014.08 Середня освіта (Фізика та астрономія):</i> ПРН3 викласти в такій редакції: «ПРН3. Складати, добирати та розв'язувати завдання і задачі з фізики та астрономії різного рівня складності раціональними методами»	З огляду на сучасну компетентнісну парадигму розвитку освіти пропонуємо не обмежуватись поняттям «задача», а врахувати і більш широке поняття «завдання», розв'язання яких враховує і особистісний складник компетентності здобувача освіти, зокрема сприяє становленню всіх компонентів внутрішньої структури навчально-пізнавального мотиву (емоцій, навчально-

		пізнавальних потреб, навчально-пізнавального інтересу, навчально-пізнавальних цінностей), а також забезпечує реалізацію всіх етапів розвитку мотивів у навчанні(формування первинного мотиву; підкріплення й посилення наявного мотиву; позитивна настанова на подальше навчання). Одним із можливих засобів мотивації є практико-орієнтоване завдання. Воно є формою подачі практико-орієнтованих проблем, що виникають перед людиною в реальному житті. Завдання може охоплювати низку задач і позиціонується в цьому контексті як загальне і часткове.
--	--	---

5. Інформація про рішення, прийняті за результатами обговорення:

Під час доопрацювання проєкту Стандарту зауваження та пропозиції, отримані під час громадського обговорення, враховано частково.